

Editorjal

Tradizzjon|aljen

Sephora Francalanza

It-tradizzjoni f'ambjent għalkollox aljen. L-aljen f'ambjent għalkollox tradizzjonali.

Ta'sikwit il-Maltin ilehñnu ħsibijiethom fuq l-aljenazzjoni li qegħdin iħossu fl-ambjent ta' madwarhom. Dawn il-ħsus jinbtu minn aljenazzjoni kulturali, meta l-kultura ta' nazzjon tibda tittiekel jew titnaqqar ftit ftit għaliex in-nies ma jistmawhiex biżżejjed. Li jiġri mbagħad, skont l-istudjużi tal-postkolonjalizmu Ashcroft u Griffiths, huwa li n-nies taqbadhom il-leblieba għal kultura oħra, il-kultura tal-kolonizzatur, tal-ħakkiem.

Forsi dan jispjega xi ftit mit-tendenza tal-Maltin li jirrikorru għall-Ingliż għal ħafna sitwazzjonijiet meta faċilment jistgħu jinqdew bil-Malti. Forsi anke inkonxjament, qed jaljenaw ruħhom minn dak li hu tagħhom kulturalment, u jithajru jaddottaw dak li mhuwiex, dak li ġie impost fuqhom.

Leħen il-Malti, għal darb'oħra, jgħin biex jitlehñnu dawn il-ħsibijiet. Dan l-għadd ta' *Leħen il-Malti* ra li jkun jista' jakkomoda iżjed lill-proża, u anke lill-kitba akkademika, sabiex ma jkunx ikkonċentrat biss, fil-maġġorparti tiegħu, fuq il-poezija. Bl-istess mod, kif poezija, proża u kitba akkademika jgħixu simultanament fil-paġni ta' din ir-rivista, hekk ukoll jistgħu jgħixu żewġ lingwi, iż-żewġ lingwi li aħna l-Maltin inħaddmuhom simultanament, skont dak li hemm imniżżel fl-ogħla liġi tal-pajjiż.

Meta m'hemmx din is-simbjozi, il-madwar jieħu xeftha aktar distopika. Id-

dinosawru li safa' lura fid-dinja għalkemm żmien u ilu li spicċa, u issa xogħlu hu li jżid "il-griz konkret, il-griz ċar tal-aluminju, il-griz skur tal-kontrabejt." Il-ġrajja ordinarja tibqa' tirrepeti ruħha. Ġorġ tal-kafè u l-espresso fi Triq Żakkarija l-Belt Valletta li jara dan kollu jsejtni quddiem għajnejh u jrid jaddatta maż-żminijiet u ma jibqax dinosawru. Il-metri li jkomplu jintrebħu bla rażan sakemm tintiegħem it-togħma tat-trab. Il-luzzu li b'xi mod, spicċa eżiljat minn din-naqra ta' gżira sakemm eżiljawh minn fuq wiċċ id-dinja, u sab ruħu aljen f'ambjent għalkollox differenti.

L-Ingliż għadda minn proċess fejn telaq minn lingwa aljena sakemm għamilnieh il-luzzu tal-Maltin, sakemm intgħagen fil-kultura u fit-tradizzjoni Maltija tant li sar parti ħajja minnha, kif tixhed il-lingwa nfisha, peress li l-Ingliż ħa, u jieħu, ħajja ġdida fil-Malti, ma' kull espressjoni jew frażi ġdida li tinħoloq minnu. Dan l-Ingliż jagħmlu minkejja l-ħafna oppożizzjoni li jsib.

Il-Bord Editorjali din is-sena għażel li jkompli jagħgħnu fil-kultura, billi jiddedika t-Taqsima Speċjali ta' dan il-ġurnal ta' lehen il-Malti/n lil studju fuq il-Malti bl-Ingliż. Il-Bord jagħraf l-importanza ta' studji ta' din ix-xorta u jemmen li huma essenzjali sabiex ikomplu jitwessgħu l-fruntieri ta' fejn jista' jasal l-istudju tal-Malti.

Parti mill-għan ta' din ir-rivista hu li, lil hinn mill-promozzjoni tal-letteratura u l-lingwistika Maltija, tirrifletti x'inhu fuq fomm il-Maltin, tleġnha sabiex Maltin oħra jagħtuh widien. U qalb din l-aljenazzjoni fit-tradizzjoni, u t-tradizzjoni fl-aljenazzjoni, nittamaw li jkun hemm min mhux biss jagħtih widien, imma jaqrah u jomogħdu.

Biblijografija

Ashcroft, Bill, Gareth Griffiths & Helen Tiffin. *The Empire Writes Back: Theory & Practice in Post-Colonial Studies*. London: Routledge, 1989. pp. 9–10.